

Oorlogsroute: Schwaam – Merbeck – Varbrock

De geschiedenis van de regio Meinweg was helaas niet altijd vredig. Op deze rondlopende wandeling in het noorden van Wegberg stuit u op vele overblijfselen uit het oorlogsverleden. U start met deze wandeling bij hotel Timmermanns bij knooppunt 68.

Lengte: ca. 16,8 km

- U start in de richting van Merbeck rechtdoor op de route naar knooppunt 67 tot de „Halfesweg“. Aan de rechterkant liggen twee huizen uit 1616 en 1834 die op de monumentenlijst staan.

Huizen met rieten daken – Haus Geerkens

In het laagland van de Schwalm zijn de talrijke huizen met rieten daken een attractie. Het oudste pand is Haus Geerkens. Het Frankische hoevecomplex stamt uit 1616 en is in 1744 en 1854 verbouwd.

Alternatieve route 1

- U loopt links de weg op tot het Hagelkreuz uit 1728 (informatiebord).

Het Gedenk- en Hagelkreuz op de Halfesweg

Voogd Quirinus Dreesen en zijn echtgenote Henrica de Mertz lieten dit door hen geschonken kruis in 1728 bouwen.

- Daarna loopt u verder rechtdoor tot het einde van de veldweg.
- Dan neemt u de veldweg rechts en volgt deze.
- Dan slaat u weer rechtsaf en volgt de weg tot de „Krefelder Straße“.
- Op de „Krefelder Straße“ wandelt u linksom naar de kerk en het gedenkteken.

Oorlogsmonument

Het monument is in 1921 ter ere van de gevallen uit de Eerste Wereldoorlog gebouwd. Prof. Hein Minckenberg, beeldhouwer uit Rheindahlen, heeft het ontworpen. In 1952 zijn de aanvullende panelen voor de gevallen en vermisten uit de Tweede Wereldoorlog aangebracht.

Parochiekerk St. Maternus

Op de plaats van de oude kerk uit 1824 ontstond in 1904 vanwege het groeiende aantal inwoners een nieuwe bakstenen kerk als nieuwgotische kerk met drie schepen en een dwarsschip en een naar voren geplaatste oostelijke toren. De kerk is van binnen en buiten in 1989 t/m 2004 grondig gerenoveerd. De kerk kreeg weer nieuwgotische schilderijen en geldt als bezienswaardig kleinood aan de linkeroever van de Neder-Rijn. Uniek zijn tegenwoordig de kerkraden met afbeeldingen van de Bergrede, die gemaakt zijn door de kunstenaar Friedrich Stummel uit Kevelaer.

- Na de bocht steekt u de straat over en gaat links naar het kerkhof. Het is mogelijk om de kerk te bezichtigen als u van tevoren een afspraak maakt.

Kerkhofkapel

De wegkapel van baksteen ontstond in 1906 en is uitgevoerd in nieuwgotische stijl. In het interieur bevindt zich een houten kruisigingsgroep.

- Op het kerkhof ligt het oorlogsgraf Hensen aan de linkerkant van de straat.

Kerkhof Merbeck

Het oude kerkhof lag in 1897 nog naast een danszaal, het kerkbestuur nam hier aanstoot aan. Een ander probleem was een slechts 8 meter verwijderde bron, die door het gebruik van het belendende kerkhof kon worden verontreinigd. Zo ontstond het nieuwe kerkhof in 1906 dat al in 1909 uitgebreid werd. In 1930 vond de volgende uitbreiding plaats. Poorten, traliewerk en de muur eromheen werden gebouwd. Het historische kerkhofkruis uit 1871 kreeg eveneens een nieuwe plaats.

Oorlogsgraf Hensen

Maria Hensen kwam door een bom om het leven bij gevechten tijdens de intocht van Amerikaanse soldaten, eind februari 1945. Zij was niet het enige civiele slachtoffer.

- Achter het graf loopt u rechtdoor, gaat rechts langs het kerkhofkruis en dan naar rechts.
- U gaat dan weer rechts naar de priestergraven.
- Bij het poortje van de kerk gaat u naar links naar de pastorie. U loopt hier langs en gaat links de trappen af.

Pastorie

De bakstenen pastorie is al in 1888/89 gebouwd en meerdere keren gerenoveerd, onder andere in 1971 en 1991. Aan de gevel ziet u het beeld van de Sint Jozef met het kind Jezus op de arm.

- Op de „Arsbecker Straße“ gaat u links de straat in en kruist de straat bij de „Herenbruchweg.“
- U loopt deze straat in en volgt deze tot de Slipsbach. Hier liggen links vlasroten. U loopt over de brug en verder rechtdoor tot de „Ringstraße“.
- Deze volgt u tot de „Hallerstraße“.
- U loopt over de „Hallerstraße“ tot de kapel uit 1909.

Kapel Hallerstraße

De wegkapel vóór boerderij Funken is in 1909 gebouwd.

- Hier volgt u de veldweg tot het einde van het hek.

Alternatieve route 2

- U slaat linksaf en volgt de weg tot de eerste dwarsstraat rechts aan de bosrand.
- Van daaruit loopt u verder naar de landweer.

Landweer Varbrook

De landweer was als een wig tussen Merbeck en Niederkrüchten geschoven. Oorspronkelijk maakte de landweer deel uit van het Jülichse machtsgebied, omdat de schans in Silverbeek daar ook deel van uitmaakte. Vermoedelijk is deze in 1543, ten tijde van de Gelderse successieoorlog, aangelegd. Destijds trok de Habsburgse Keizer Karel V met zijn soldaten tegen Gelre ten strijde. Sinds 1772 behoorde de landweer tot de Oostenrijkse Nederlanden. Tegenwoordig vormt de landweer de gemeentegrens tussen Wegberg en Niederkrüchten.

- Hier wandelt u links het bos in langs de landweer op wandelroute A 6 tot de dwarsstraat.
- Hier steekt u de landweer over en gaat direct linksaf. Na 300 m zijn loopgraven en kunstmatige dalen uit de Tweede Wereldoorlog te zien.

Loopgraven in het bos

Een van de weinige nog behouden gebleven getuigen van de oorlog zijn de loopgraven en kunstmatige dalen in het bos. De tankgrachten die door dwangarbeiders en werkers in rijksarbeidsdienst zijn uitgegraven, zijn ondertussen volgegooid.

- U volgt de weg verder tot het omheinde terrein begint. Ertegenover ligt een gedenksteen voor de gefusilleerde dwangarbeiders.

Gedenksteen dwangarbeiders

Midden in het bos zijn zes vrouwen vanwege vermeende plundering in 1945 gefusilleerd. Het ging daarbij om Russische dwangarbeiders.

- Hier keert u om en loopt terug naar de kruising. Daar gaat u linksaf verder.
- U volgt de weg naar Varbrook. Tegenover huisnummer 79 bevindt zich een historische tankversperring.
- U wandelt verder tot de Brigidakapel. Daar gaat u naar rechts.
- U steekt de landweer opnieuw over en slaat linksaf, nu volgt u wandelroute A 6.
- U loopt verder tot aan de Jülichse schans.

De schans van Silverbeek

Het woord „schans“ duidt op een fortificatie. Kritzraedt markeert een dergelijke omheinde fortificatie. In vroegere tijden werden ter verdediging en beveiliging van territoria landweren en schansen aangelegd. Heribert Heinrichs geeft aan dat schansen als kleine fortificaties van de nederzettingen op kunstmatige heuvels moeten worden onderscheiden. Deze werden op kritische punten van de landweren ter versteviging van de doorgangen gebouwd. Een schans lag meestal op een heuvel. In dit geval wijst ook de topografische positie op een grensbeveiliging. Ook bij de Dalheimer Mühle is bij de grenspost een schans gebouwd.

- Hier wandelt u rechts langs de rand en dan naar links tot Silverbeek.

Alternatieve route 3

- U steekt de landweg over en volgt de veldweg tot aan de Schwalm.
- Daar gaat u linksaf tot de Lüttelforster Mühle.

Lüttelforster Mühle

Het was een van de drie molens die behoorden bij Haus Bocholtz in Waldniel. Voor het eerst vermeld wordt de molen in 1456. Rond 1900 is er een restaurant gevestigd, het maalbedrijf is echter pas in 1954 gestopt. In de gelagkamer bevindt zich nog het originele, behouden gebleven kolderwerk.

- Nu steekt u de districtsweg over en volgt de weg langs de Schwalm tot aan het einde.
- Daar wandelt u naar rechts en volgt de weg tot het einde van het bos.
- Hier gaat u linksaf naar wandelroute E 8/A 6 tot de volgende straat.
- Daar gaat u dan links naar Schwaam, naar het uitgangspunt.

Alternatieve route 4 (ca. 1,5 km langer – dezelfde weg terug of via Lüttelforst)

- Als u de oude Romeinse weg in Rickelrath aan de Hellbach wilt zien, moet u vanuit Timmermanns links de berg op lopen en de weg naar Rickelrath nemen.

Romeinse weg aan de Hellbach

Ten noordoosten van Rickelrath, in de bouwlanden rond Rothbusch, kan over een lengte van 80 m de aanwezigheid van een Romeinse wegdam worden aangetoond. De dam is ca. 6 m breed en 0,85 m hoog. Een deel van de dam is door de Knippertzbach weggespoeld.

- In het dorp loopt u bij de kruising links verder.
- U loopt langs het kerkhof. Daar bevindt zich het graf van Anton Heinen.

Tombe van Anton Heinen

De pedagoog en pastoor van Rickelrath (1932-1934) is in 1869 in Buchholz bij Bedburg geboren. Hij geldt als een van de belangrijkste promotors van het volwassenenonderwijs. Heinen studeerde theologie en filosofie in Bonn, in 1893 werd hij in Keulen tot priester gewijd. In 1909 kwam hij naar de Volksvereniging voor katholiek Duitsland in Mönchengladbach. Hij reisde door heel Duitsland en was een gevierd schrijver. Hij is in 1934 gestorven. Het is aan het engagement van zijn aanhangers en leerlingen te danken dat zijn gedachtegoed zelfs in de grondwet van de deelstaat Noordrijn-Westfalen tot uitdrukking komt (artikel 7).

- U loopt rechtdoor tot de Hellbach en na de brug steekt u de straat over. In het bos loopt u links van de beek.

Alternatieve route 5 (ca. 3,5 km korter)

- U gaat op de veldweg rechtdoor tot aan de landweer in Varbrook en dan links naar de schans.

Alternatieve route 6 (kleine wandeling naar de Bunker Blonderath)

- Aan het einde van de veldweg gaat u rechtsaf.
- Dan slaat u opnieuw rechtsaf.
- Bij de volgende veldweg gaat u naar links en na 300 m weer naar links tot de landweg. Daar ligt rechts in het bos een opgeblazen bunker.

De bunker in Blonderath

De bunker is een stille getuige van de westwal die kort voor en tijdens de Tweede Wereldoorlog in het kader van de beveiligingsmaatregelen voor het Duitse rijk gebouwd is. Op deze plaats, ca. 4,2 km van de landsgrens verwijderd, lag een gordel van bunkerstellingen aan de rechteroever van de Schwalm, die dan parallel aan de landweer in westelijke richting afboog. De dubbele groepsschuilplaats heeft een grootte van 7,60 m x 13,80 m. De manschapsbunker (nr. 107) was ontworpen voor een bemanning van 14 mensen. In de gevechtsruimte waren twee affuiten voor machinegeweren. Tussen december 1945 en 1948 zijn bijna alle versterkingswerken door Britse troepen opgeblazen. In Blonderath bleef een bunker behouden die is omgebouwd tot jongerenclubhuis.